

Тесттин үлгүсү:

Эпостор мазмунуна карай кандай болуп бөлүнөт?

жөнөкөй, турмуштук

улуу, баатырдык

социалдык, кенже

турмуштук, баатырдык

Ушул тапшырмага тиешелүү бардык тесттик варианттар төмөндөгү тексттердин негизинде түзүлгөн. Ошол себептен тексттердин ар бир сүйлөмүн талдап чыгуу керек.

Эпостор – элдин кылымдардан берки башынан өткөргөн окуялары, тарыхынын урунттуу учурлары көркөм баяндалган ыр түрүндөгү көлөмдүү чыгарма. Эпостор тематикасына, ички мазмунуна карай эки топко: турмуштук жана баатырдык болуп бөлүнөт.

Турмуштук эпостордун мазмунун жай турмуш-тиричилик картиналары түзөт. Аларга: “Кожожаш”, “Олжобай менен Кишимжан” , “Кедейкан” ж.б. кирет.

Баатырдык эпостордо көбүнчө согуштук окуялар баяндалып, андагы баатырлардын өз ара биримдиги, эркиндиги, ички жана тышкы душмандарга каршы күрөшү сүрөттөлөт. Алар көлөмүнө карай улуу жана кенже эпостор болуп бөлүнөт. Улуу эпостор: “Манас” үчилтиги (“Манас”, “Семетей”, “Сейтек”); Кенже эпостор: “Эр төштүк”, “Жоодарбешим”, “Жаныш Байыш”, Эр Табылды”, “Курманбек”, “Жаңыл Мырза” ж.б.

(З. Кыдырбаева боюнча)

Баатырдык эпосторго кайсылар кирет?

“Кедейкан”, “Кожожаш”

“Аксаткын менен Кулмырза”,

“Манас”, “Семетей”, “Сейтек”

“Саринжи Бөкөй”

Баатырдык эпостордо көбүнчө согуштук окуялар баяндалып, андагы баатырлардын өз ара биримдиги, эркиндиги, ички жана тышкы душмандарга каршы күрөшү сүрөттөлөт. Алар көлөмүнө карай улуу жана кенже эпостор болуп бөлүнөт. Улуу эпостор: “Манас” үчилтиги (“Манас”, “Семетей”, “Сейтек”); Кенже эпостор: “Эр төштүк”, “Жоодарбешим”, “Жаныш Байыш”, Эр Табылды”, “Курманбек”, “Жаңыл Мырза” ж.б.

(З. Кыдырбаева боюнча)

Турмуштук эпосторго кайсылар кирет?

“Манас”, “Семетей”

“Курманбек”, “Эр төштүк”

“Кожожаш”, “Кедейкан”

“Жаңыл Мырза”, “Эр табылды”

Элдин кылымдардан берки башынан өткөргөн окуялары, тарыхынын урунттуу учурлары көркөм баяндалган ыр түрүндөгү көлөмдүү чыгарма эпостор болот. Эпостор тематикасына, ички мазмунуна карай эки топко: турмуштук жана баатырдык болуп бөлүнөт.

Турмуштук эпостордун мазмунун жай турмуш-тиричилик картиналары түзөт. Аларга: “Кожожаш”, “Олжобай менен Кишимжан”, “Кедейкан” ж.б. кирет.

(З. Кыдырбаева боюнча)

“Манас” эпосунда Ногой ким болгон?

Манастын досу

Манастын чоң атасы

Кырк чоронун бири

Манастын каршылашы

Көгөй кандын Ногой, Шыгай Чыйыр деген балдары болот. Чыйырдан тукум калган эмес, анын Шакан аттуу аялы болот. Ногойдун

кандыгы Орто Азияга, Чыгыш Түркстанга таралат. Ногойдун Орозду, Үсөн, Бай, Жакып деген төрт уулуу болот. Ногой өлгөндөн кийин, кытайдын кандары кыргыздарды талап, төрт уулун төрт жака таратып, кууп жиберет. Ногойдун улуу баласы Орозду аялы менен Анжиянга көчүп кетет. Эң кичүүсү Жакып Алтайга айдалат. Ал 47 жашында атагы чыккан бай болот, жылкысы кырк миңден ашат. Жакыптын эки аялы бар, бирок баласы жок. Бир күнү Жакып түш көрөт. Түшүндө тууруна бир буудайык куш конот. Буудайыктын астына асманда учкан канаттуулардын бардыгы айланып келип конот. Буудайыктын жанына кандайдыр агала моюн шумкар келет.

Жакып мал союп, эл чакырып бул түштү жоорутат. Байжигит деген тууганы: “Эркек балалуу болосуз. Балаңыз ай тийген жердин баарысына атагы чыгып, күн тийген жердин баарысы күткөн баатыр болот”, -дейт. Үчүнчү жылы улуу аялы Чыйырдынын боюнда бүтүп, ал жолборстун жүрөгүнө талгак болот

Манас курсактан түшкөндө үнү отуздагы кишиникиндей корулдап, уучуна кан чеңгелдеп түшөт. Оозантканда, бир карын майды жеп коёт. Акбалта Жакыпка сүйүнчүгө барса, ал жалындуу кула бээни туудуруп, Аккула кулундун тумшугун сыгып отурган экен. Бул кулун кийин Манаска алашат-аргымак болот.

(Сагымбайдын варианты боюнча)

Манас кайсы атты минген?

Аккула

Тайтору

Телтору

Окжетпес

Манас курсактан түшкөндө үнү отуздагы кишиникиндей корулдап, уучуна кан чеңгелдеп түшөт. Оозантканда, бир карын майды жеп коёт. Акбалта Жакыпка сүйүнчүгө барса, ал жалындуу кула бээни туудуруп, Аккула кулундун тумшугун сыгып отурган экен. Бул кулун кийин Манаска алашат-аргымак болот.

(Сагымбайдын варианты боюнча)

“Семетейдин” чоң атасы ким?

Бакай
Жакып
Алооке
Акбалта

Манас Чет Бээжинге кан болуп, өзүнүн өкүмүн жүргүзүп турганда, Коңурбай түгөнгүс кол жыйнап, манасты курчап согуш баштайт. Кыргыздын колу кыргынга учурайт. Алманбет, Чубак, Сыргак, Көкчө жана башка баатырлар курман болот. Манастын Аккуласына ок тийип, өзү Коңурбайдан оор жарадар болуп, Таласка кайтып келип, Каныкейдин аягына жыгылып, курман болгон чоролорду жоктоп ыйлап, жетим жесирлерден кечирим сурап каза болот. Үч жашар уулу Семетей жетим, сүйгөн зайыбы Каныкей жесир калат...

(Сагымбайдын варианты боюнча)

“Кожожаш” эпосу эпостордун кайсы түрүнө кирет?

Мистикалык
фантастикалык
баатырдык
турмуштук

Эпостор – элдин кылымдардан берки башынан өткөргөн окуялары, тарыхынын урунттуу учурлары көркөм баяндалган ыр түрүндөгү көлөмдүү чыгарма. Эпостор тематикасына, ички мазмунуна карай эки топко: турмуштук жана баатырдык болуп бөлүнөт.

Турмуштук эпостордун мазмунун жай турмуш-тиричилик картиналары түзөт. Аларга: “Кожожаш”, “Олжобай менен Кишимжан”, “Кедейкан” ж.б. кирет.

Баатырдык эпостордо көбүнчө согуштук окуялар баяндалып, андагы баатырлардын өз ара биримдиги, эркиндиги, ички жана тышкы душмандарга каршы күрөшү сүрөттөлөт. Алар көлөмүнө карай улуу жана кенже эпостор болуп бөлүнөт. Улуу эпостор: “Манас” үчилтиги (“Манас”, “Семетей”, “Сейтек”); Кенже эпостор: “Эр төштүк”, “Жоодарбешим”, “Жаныш Байыш”, Эр Табылды”, “Курманбек”, “Жаңыл Мырза” ж.б.

(З. Кыдырбаева боюнча)

Кожожаш ким болгон?

баатыр

бий

мергенчи

малчы

“Кожожаш” эпосунда көчмөндөрдүн турмушуна мүнөздүү жактарынын бири мергенчилик жөнүндө сөз болот. Мергенчи Кожожаш бүтүндөй урууну багып турат. Эпосто кийиктердин мифтик ээси-энелик кудуретти чагылдырган Сур эчки Ала баш текесин атып, улактарын бүт кырган Кожожашты кармап, аны ээрчитип барып, жалама аскага калтырат. Кожожаш асканын боорунда өлөт.

(З. Кыдырбаева боюнча)

Кожожаш кимдин баласы?

Карыпбайдын баласы

Каракожонун баласы

Зулайканын баласы

Шабырдын баласы

Таластын башы Каракол деген жерде кыргыздын кытай уруусунан жыйырма түтүн эл жашачу. Ошол уруудан Карыпбай дегендин баласы Кожожаш көзгө атар мерген чыгат. Кожожаш атадан жалгыз кичинесинен чырпыктан жаа, чийден ок жасап, мылтык менен алышып чоңоет. Он беш, он алты жашынан мергенчилик кылып, элин эт менен камсыз кыла баштайт.

(Алыкул Үсөнбаевдин айтуусу боюнча)

“Манас” эпосунда Каныкейдин өз аты ким?

Акылай

Санирабига

Карабөрк

Бакдөөлөт

Жакып Манаска ылайыктуу кыз издеп чыгып, Букардын каны Темиркандын кичи кызы Санирабигага куда түшөт. Манас күйөөлөп

барганда, кандын кызы “Уруксатсыз үстүмө киресиң!”-деп, Манасты бычак менен билеке саят. Шагы сынып, ачуусу келген Манас Темиркандын шаарын курчап кыргын салмак болот. Эл журтун аяган Санирабига Манаска зайып болууга макулдугун берет. Алманбет анын сиңдиси Аруукеге үйлөнөт. Кыргыздар Санирабиганы урматтап аны Каныкей деп аташат.

(Сагымбайдын варианты боюнча)